

**Comunicatul din 27 octombrie 2006 al organizațiilor românești
de drepturile omului în legătură cu Proiectul de Lege privind
libertatea religioasă și statutul general al cultelor**

Către:

Ambasadorul John V. Hanford III Oficiul Internațional pentru Libertatea Religioasă – Departamentul de Stat SUA	Mark Taplin, Chargé D’Affaires US Embassy	H.E. Traian Băsescu, Romanian Presidency
Ambasadorul Michael Kozak Senior Director for Democracy, Human Rights and International Organizations National Security Council	Robert Gilchrist, Political Counselor, US Embassy	Călin Popescu-Tăriceanu, Romanian Prime-Minister
Ambassador Glyn T. Davies Acting Assistant Secretary for Democracy, Human Rights and Labor U.S. Department of State	Jonathan Scheele, Head of Delegation – Delegation of the European Commission in Romania	Nicolae Văcăroiu, President Romanian Senate Adrian Năstase, President Romanian Representatives Chamber
Paula Dobriansky Under-Secretary of State for Democracy and Global Affairs U.S. Department of State	H.E. Monsenior Jean-Claude Perrisset The Apostolic Nuncio in Romania	Adrian Iorgulescu, Ministry of Culture and Religions
Senator Sam Brownback	Her Majesty's Ambassador Mr Quinton Mark Quayle	Adrian Lemeni, State Secretariat for Religious Denominations
Senator Tom Lantos	H.E. Mr. Jaap L. Werner, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of the Netherlands in Romania	György Frunda, President Human Rights and Minorities Commission within the Romanian Senate
Senator Ben Nighthorse Campbell	Pierre Moscovici, Rapporteur for Romania, European Parliament	Péter Eckstein Kovács, President Commission on Legal, Disciplinary and Immunities Issues within the Romanian Senate
Representative Joseph Pitts	Terry Davis, Secretary General Council of Europe	

Representative Christopher Smith	Adriana Mychelova, External Relations Officer, Venice Commission	Nicolae Păun, President Human Rights, Religious Denominations and Minorities Issues Commission within the Romanian Representatives Chamber
Michael Cromartie Chairman, U.S. Commission on International Religious Freedom	Professor Cole Durham Willy Fautré, director Human Rights Without Frontiers Int. (Brussels) Antoine Sondag, President Pax Romana International, Geneva	Sergiu Andon, President Commission on Legal, Disciplinary and Immunities Issues within the Romanian Senate Raluca Turcan, President Commission for culture, arts, and mass media

Organizațiile românești de drepturile omului sunt îngrijorate în legătură cu Proiectul de lege privind libertatea religioasă și statutul general al cultelor, deoarece, în ciuda scopurilor declarate, proiectul conține prevederi ce provoacă discriminare și încalcă standardele de drepturile omului ratificate de către România.

Proiectul provoacă îngrijorări în ceea ce privește compatibilitatea sa atât cu Constituția României, cât și cu legislația românească. Prevederi actuale ale proiectului încalcă principii generale stabilite prin legi naționale, cum ar fi Legea privind statutul asociațiilor și al fundațiilor, Legea privind protecția copilului, Legea educației, Codul muncii, Legea privind organizarea judecătorească sau Legea privind anti-discriminarea. De exemplu, proviziile propuse cu privire la personalul religios limitează accesul prelaților la justiție în mai multe cazuri. Astfel, separarea între legea publică și cea canonică este incompletă și nu recunoaște supremația legilor publice atunci când drepturile constituționale și libertățile fundamentale sunt în joc, iar legea canonică devine o formă de discriminare. Cei care optează pentru statutul de prelat sau statut asimilat clerului vor renunța la accesul liber la justiție, în conformitate cu proiectul actual. Prevederile statutare și legea canonică au o jurisdicție exclusivă în ceea ce privește chestiunile de disciplină internă (justiția seculară/publică nu poate interveni). În lumina evenimentelor recente din România (moarte cauzată prin anumite practici religioase, hărțuirea personalului religios de către prelați superiori ierarhic), crearea unui astfel de regim special care eludează justiția statală este periculoasă.

Întregul conținut al proiectului prezintă o preocupare continuă pentru controlul statului și ordinea publică.

Comitetul Helsinki SUA a menționat că a pune religiile într-o ierarhie pe trei niveluri este o practică discriminatorie. Totuși, proiectul creează o asemenea distincție. Structura pe trei niveluri va genera fără îndoială confuzie când va fi coroborată cu legislația privind Statutul asociațiilor și fundațiilor. Procedura de înregistrare intră în responsabilitatea Ministerului Culturii și Cultelor și în cea a Guvernului. O asemenea responsabilitate lăsată în grija unei agenții recunoscute pentru lipsa de neutralitate și pozițiile părtinitoare ale personalului său constituie un subiect de îngrijorare. Altfel, proiectul nu clarifică în niciun fel în ce manieră se vor aplica aceste prevederi bisericii majoritare (Biserica Ortodoxă Română) și ce impact vor avea asupra statutului Bisericii Ortodoxe, având în vedere faptul că încă funcționează după o lege din perioada comunistă.

Religiile minoritare și-au exprimat îngrijorările în mod special în ceea ce privește crearea unui registru special pentru asociațiile religioase cu o cerință ce prevede un prag de 0,1% din populație și 12 ani de funcționare pentru a putea fi recunoscute. Numărul mare de membri necesar pentru ca asociațiile religioase (300) să fie recunoscute, contrazice legislația existentă privind asociațiile și fundațiile și limitează dreptul constituțional la asociere.

Garantarea în mod automat a statutului de utilitate publică denominațiilor recunoscute constituie de asemenea o desprindere de principiul separării între stat și biserică. Conform legislației românești în vigoare, statutul de utilitate publică trebuie justificat printr-o anumită procedură. Proiectul creează beneficii fiscale pentru anumite grupuri deși aceste beneficii nu își găsesc temei juridic în prevederile legale generale în materie.

Srijinul financiar de la bugetul de stat merge la religia majoritară sau, în mod proporțional, la religiile cunoscute, în baza uneori procentaje de cens disputate sau depășite. Nu există nicio posibilitate pentru ateii de a alege să nu contribuie financiar sau să-și redirecționeze taxele spre minorități religioase nerecunoscute sau spre grupări umanitare.

Accesul la cimitire este un alt motiv major de îngrijorare. Actualul proiect menționează faptul că cimitirele confesionale sunt accesibile și altor grupuri religioase, în cazul în care nu există un cimitir public, doar în concordanță cu reglementările administrative ale proprietarului. În majoritatea cazurilor, cimitirele confesionale sunt cimitire ortodoxe. Și ce spun reglementările ortodoxe? Practica constă în a înmormânta ereticii (orice altă religie decât cea ortodoxă) și pe cei care s-au sinucis la porțile/marginile cimitirului. De asemenea, în majoritatea cazurilor, preotul responsabil încearcă să impună slujba ortodoxă familiilor ce aparțin unor minorități religioase. Acest lucru se întâmplă în cazul cimitirelor confesionale (majoritare la sate), fiind o practică comună în Transilvania, în foste regiuni greco-catolice sau peste tot în România, în legătură cu denominațiile protestante. Crearea diferitelor cimitire confesionale sau comunale pe lângă cele deja existente este o soluție mai puțin fezabilă decât ar fi cea a garantării accesului liber la cimitire sau transformarea tuturor cimitirelor de la sate unde există doar un singur cimitir, în cimitire comunale, în proprietatea statului. Pentru a asigura aplicabilitatea acestor prevederi și pentru a

preîntâmpina tendințe partizane, legea trebuie să creeze mecanisme efective și să prevadă sancțiuni dacă oficialii locali nu respectă această lege.

Religia majoritară, prin intermediul unor instrucțiuni de aplicare a prevederilor deja existente, controlează educația publică în domeniul religiei, deși reglementările ca atare s-ar putea să fie nepărtinitoare. De asemenea, proiectul nu oferă posibilitatea de a nu participa sau o alternativă minoritară susținută public.

Drepturile de proprietate constituie un subiect legat de statul de drept. În acest sens, modalitatea în care proiectul de lege definește bunurile sacre, care sunt lăsate pe seama deciziei actualului proprietar și faptul că proiectul garantează inviolabilitatea lor, ar putea determina înghețarea situației actuale, recunoscând după 15 ani de libertate, legalitatea abuzurilor datând din perioada comunistă. Actualul proiect nu este în conformitate cu spiritul legii, cu spiritul justiției; creează un dublu standard în ceea ce privește drepturile de proprietate.

Problema autorității însărcinate cu implementarea legii este de asemenea subiect de îngrijorare pentru organizațiile de drepturile omului și grupările religiilor minoritare. Aria de acoperire a instrucțiunilor emise de către Secretariatul de Stat pentru Culte este în general de importanță maximă. Din nefericire, experiența anterioară confirmată de modul în care Secretariatul de Stat pentru Culte a condus negocieri, nu oferă motive de a fi optimiști. În vreme ce în timpul dezbaterilor Secretariatul de Stat a evitat implicarea experților independenți, cât și a ONG-urilor pe drepturile omului, atât în conceperea, cât și în dezbaterile legii, acum acesta face presiuni pentru adoptarea proiectului în condiții de urgență pentru a evita dezbaterile publice. Contrar declarațiilor publice făcute de către experți ai Secretariatului de Stat, nu s-a întrunit niciodată consensul asupra proiectului de lege și în acest moment toate religiile minoritare au mers în fața Comisiei Europene pentru a-și prezenta opiniile cu privire la manifestarea libertății religioase, restituirea proprietății și discriminarea religioasă.

Ne-am putea chiar întreba dacă legea este necesară, dacă nu cumva alte soluții ar putea rezolva mai bine probleme reale întâlnite în practică. Spre exemplu, abolirea Decretului nr. 177/1948, întărirea și aplicarea legii penale în materie, cât și întărirea și monitorizarea procedurilor nediscriminatorii ale instituțiilor existente, în prezent lipsite de forță și de expertiză, constituie alternative de soluționare serioase la proiectul de lege, alternative ce sunt acceptabile pentru majoritatea grupărilor religioase.

Luând în considerare intenția declarată a Secretariatului de Stat pentru Culte de a face presiuni pentru ca proiectul de lege să fie adoptat până la sfârșitul anului, prin proceduri de urgență, cât și absența dezbaterilor publice pe o problemă atât de importantă pentru societatea românească, organizațiile semnatare cer sprijinul dumneavoastră în a pleda pe lângă autoritățile române pentru o lege ce respectă standardele internaționale de drepturile omului. Actualul proiect violează drepturi fundamentale și garanții constituționale și încalcă principiul separării între stat și biserică, creând categorii privilegiate și discriminând împotriva denominațiilor religioase netrașiționale. Doar prin ajungerea la consens și prin implicarea atât a societății civile, cât

și a tuturor grupărilor religioase într-un dialog *bona fide*, Secretariatul de Stat pentru Culte ar putea fi un autor credibil, iar proiectul final ar putea fi considerat drept legitim.

Organizații semnatare:

Asociația Generală a Romanilor Uniți (Greco-Catolici)
Centrul de Resurse Juridice
ACCEPT România
Centrul Euroregional pentru Democrație
Centrul Român de Studii Globale
APADOR-CH Comitetul Helsinki
Liga Apărării Drepturilor Omului (LADO)
Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință
Ombudspersons pentru Minoritățile naționale
Asociația Culturală Noesis